

Årsplan

2017-2018

Haslum Barnehage

Bærumsbarnehagen

Innhold

Innledning	2
Bærumsbarnehagen	3
Lekens betydning for barns utvikling	4
Arbeid mot mobbing	4
Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag	5
Trafikksikkerhetsarbeid i Haslum barnehage	5
Barnehagens pedagogiske innhold	5
Omsorg	6
Lek	6
Læring	7
Barnas medvirkning	8
Det psykososiale miljøet	8
Språk	8
Likestilling og likeverd	9
Fagområdene	9
Barnehagen som kulturarena	14
Overganger	14
Samarbeid med barnas hjem	15
Dokumentasjon og vurdering	15
Plan for kompetanseutvikling	16
Tverrfaglig samarbeid	16

Forord

Barnehagene har med virkning fra 1.8.17 fått en ny rammeplan. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven, kunnskapsministeren har kalt den barnehagenes grunnlov. Den legger klare føringer for barnehagenes arbeid. Implementeringen av den nye Rammeplanen er et utviklingsarbeid som vil pågå over flere år i Bærums-barnehagene. Bærum kommune har felles års planmal den vil bli revidert i det kommende året.

Årsplanen for 2017-2018 er i stor grad en videreføring av årsplan 2016-2017. Satsningsområdene realfag og lek videreføres. Videre er nye krav til innhold innarbeidet og avsnitt om språk, lek og realfag omarbeidet.

Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen som et arbeidsdokument. Den enkelte avdeling utarbeider månedsplaner som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene fastsatt i årsplanen.

Foreldrene og samarbeidspartnere skal gjennom planen få et godt innblikk i barnehagens arbeid og se sammenhengene mellom de konkrete aktivitetene og de overordnede målene.

Barnehagens årsplan er fastsatt av barnehagens Samarbeidsutvalg.

Kort leseanvisning:

Alt med denne skriften er vårt.

Alt annet er felles for bærumsbarnehagene.

Innledning

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling samarbeid og forståelse med barns hjem. Planen gir informasjon om hvordan [barnehagelovens bestemmelser om innhold](#) følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen ligger innerst i Bjørnemyrsveien med Haslumbanen som nærmeste nabo. Vi har store friområder og egen turplass i skogen.

De fleste av barna i haslum barnehage sogner til Haslum og Løkeberg skole men vi har også barn som skal til Høvik, Blommenholm og Bekkestua.

Barnehagen har to hus:
Nedre og Øvre.

BRIS og KULING PÅ Nedre har i alt 19 barn fra 1 til 3 år,
ØSTAVIND, NORDAVIND OG SØNNAVIND har 18 barn fra 3 til 6 år mens
VESTAVIND har 15 barn i alderen fra 2 til 3

På alle avdelinger er det en grunnbemanning på tre ansatte: en pedagogisk leder og to assistenter/ barne- og ungdomsarbeidere. På Vestavind er det 4 ansatte, hvorav to er barnehagelærere. Barnehagen har gjeldene fra i august styrer i 100% stilling og faglig veileder i 50% stilling

Bærumsbarnehagen

[Barnehagemelding 2015-2025](#) skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre.

Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i Bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og lek, språk og god helse er spesielle faglige satsingsområder.

Det utarbeides sentrale [kvalitetsplaner](#) for arbeidet i barnehagene.

I den første tre-årsperioden, 2015 – 2018, skal kvalitetsutvikling i det pedagogiske arbeidet foregå hovedsakelig innenfor områdene:

- Lekens betydning for barns utvikling
- Arbeid mot mobbing
- Real FAG – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

I tillegg vil andre områder, som barn fra språklige minoriteter, foreldresamarbeid, barn med særlige behov, kosthold og fysisk aktivitet ha fokus. [Overgangen mellom barnehage og skole](#) er også et område det skal arbeides med.

Gjennom ståstedsanalysen, vi i likhet med alle barnehagene i kommunen, gjennomførte i våren 2016 framkom personalets egne vurderinger av ståsted og utviklingsområder. Våre satsningsområder innenfor realfag, lek og nulltoleranse for mobbing er i tråd med dette. Høsten 2017 skal det gjennomføres ny ståstedsanalyse.

Lekens betydning for barns utvikling

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

Dette beskrives nærmere under punktene; lek og læring.

Arbeid mot mobbing

Vi vil at ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Det er utarbeidet en handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagen.

Mobbing i barnehagen kan skje på mange måter. Det kan være voksne eller andre barns handlinger som gjør at barn føler de ikke høre til eller er viktige for felleskapet. Det kan være barn som holdes utenfor lek og samtale, eller aldri får leie eller sitte ved siden av noen.

Små barn kan dytte, bite og slå. Dette er en del av barns utvikling og er ikke nødvendigvis mobbing.

Det er ikke alltid barna forteller om det som skjer i barnehagen.

Viktige spørsmål du som forelder kan stille deg:

Viser barnet glede over å være i barnehagen?

Hva forteller barnet hjemme om barnehagen?

Virker det som om barnet ditt har venner i barnehagen?

Virker det som om barnet ditt kjenner seg trygg i barnehagen?

Forteller barnet om lek og opplevelser?

Det er viktig at du melder fra til barnehagen dersom du oppdager at ditt eller andre sitt barn blir mobbet eller av andre grunner ikke har det bra i barnehagen.

Kommunes plan mot mobbing er implementert, og vil bli være tema på foreldremøter og foreldresamtaler. Haslum Barnehage har utarbeidet egne tiltak i en handlingsplan. Dette ligger som egne faner på våre nettsider. Dessuten viser vi til Utdanningsdirektoratets sider som har mange konkrete råd til foreldre.

Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

Vi vil at alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk og naturfag.

Barn gleder seg over å få tenke matematisk. Dette er en egenskap som utvikles allerede fra fødselen av og de er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger.

Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse.

Barns humor og fantasi, fabulering og filosofering kan brukes til å vekke interessen for realfag. Mestring og motivasjon er nøkkelen til gode grunnleggende ferdigheter i matematikk.

Vi er en av flere Bærumsbarnehager og skoler som deltar i et realfagsprosjekt i regi av utdanningsdirektoratet.

Realfag i barnehagen handler om at vi skal legge til rette for dette temaet gjennom lek, eksperimentering og undring.

Matematikk er en del av barnas praktiske hverdag. Gjennom dagen og uken må de løse større og mindre matematiske problemer. Hvor mange kopper og tallerkener f.eks. trenger vi for at alle skal få noe å spise av til lunsj? Har vi nok pensler her slik at alle kan male? Eller hvilken stein er størst? Og hvor mange bjørner møtte Gullhår?

For de voksne i barnehagen blir det viktig å la arbeidet med matematikk ta utgangspunkt i de konkrete utfordringene barna møter.

Naturfag –se fagområdene.

Trafikksikkerhetsarbeid i Haslum barnehage

Haslum barnehage har retningslinjer for parkering, kjøring ved barnehagen og sikkerhet for barna ved av og påstigning. Dette er tema i høstens foreldremøter. Avdelingene samtaler med barna om hvordan ferdes trygt i trafikken.

Barnehagens ansatte får opplæring i hvordan ivareta barn på tur. Barnehagen er sertifisert som en trafikksikker barnehage i samarbeid med Trygg Trafikk

Barnehagens pedagogiske innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig og variert, og utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtte for sin utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Samtidig skal innholdet støtte språklig og sosial kompetanse gjennom felles opplevelser og samvær. Barnehagens oppgaver er beskrevet i [Lov om barnehager](#) og i [Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#).

Hvert halvår gjennomfører hele personalgruppen i barnehagen en vurdering/evaluering av tiden som har gått.. Samarbeidsutvalget vurderer årlig barnehagens pedagogiske arbeid. Disse vurderingen legges til grunn for det videre pedagogiske arbeidet

I barnehageåret 2017/18 vil vi ha spesielt fokus på de «fire elementer» som blir en naturlig forlengelse av Bærum kommunes satsing på realfag.

Vi skal ha «grupper på tvers» en gang i uken. Da samler vi barna i alders rene grupper for at de skal bli kjent og leke med hverandre på tvers av avdelingene.

Realfag som tema vil være gjennomgående i gruppene.

Supergruppa vil i tillegg benytte Haslum hallen en gang i uka samt i høst få svømmeopplæring i regi av Bærumssvømmerne.

Ringvirkningene av disse gruppene ser en først i utetiden, og etter hvert går barna mer på besøk til hverandre eller møtes på «felles» (kjøkkenet). Hver gruppe har faste voksne, også disse på tvers av avdelingene. Gruppene skal være med å sikre progresjon i lek og læring.

Omsorg

Omsorg i barnehagen handler både om relasjonen mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre. Å gi barn mulighet til å gi og ta imot omsorg er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse, og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. Omsorg er nært knyttet til oppdragelse, helse og trygghet, og er samtidig en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. Vi trenger derfor ansvarsbevisst og nærværende voksne som er engasjerte i det enkelte barns trivsel og utvikling.

Lek

Alle skal finne en å leke med er en av våre hovedmålsettinger. I de siste ti-årene har det blitt forsket mye på lek, og vi vet i dag at leken er veldig viktig for barns utvikling. Det er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. Lek skal være noe morsomt som gir gode sosiale og emosjonelle opplevelser. Det er tegn på både fysisk og mental sunnhet at et barn leker.

Lek har en egenverdi, og skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen. Lek er det språket barn behersker best, og fører til vennskap på tvers av alder, språklig og kulturell ulikhet. Gjennom lek får barn mange ulike erfaringer i samspill og tilegner seg viktige sosiale ferdigheter, danner gode relasjoner og knytter vennskapsbånd. Gjennom lek bearbeider barna sine følelser, opplevelser og gir uttrykk for sine egne forestillinger og minner. Derfor er det viktig å legge til rette for at barna får prøve seg på ting de er gode på.

Lek er læring og læring er lek. Det er viktig at det fysiske miljøet inviterer til forskjellige typer av lek. Materiell med mangesidige anvendelsesmuligheter som klosser, Lego, naturmaterialer, papir og plastelina lokker til kreativ bruk. Forestillende materiell som dukker, bamser, biler, samt andre rekvisitter i form av klær, hatter, vesker innbyr ofte i rollelek. Rollelek er en form for utvidet symbollek og krever kompetanser (turtaking, kunne skille lek fra ikke lek, evne til å abstrahere regler for samspill og praktisere disse som bindene for alle partnere). Denne typen av lek er den mest kompliserte og høytstående lekeformen, og dermed den leken som har flest utviklingsmuligheter.

Det er forskjell på hvordan gutter og jenter leker. Gutter leker ofte i store grupper, på gulvet. Det er bråkelek (tumlelek) og konstruksjonslek som dominerer. Bråkeleken er kroppslig og gi barna mulighet for å kjenne hvor sterke de er og lære hvordan kan de sette grenser hvis den går for langt.

Jenter leker ofte 2-3 sammen på dokkrommet, eller ved bordet. Tema for leken er mor og barn og er litt mer langvarig enn guttelek. Det betyr ikke at gutter og jenter leker ikke sammen. De liker også å kle seg ut og «lage mat».

Barnehagen legger til rette for lek inne og ute. Der det er barn er det bevegelse. Barnehagens viktige rom er utelekeplassen. Den er utfordrende for alle aldre.

Læring

Leken er den viktigste rammen for all læring i barnehagen. Leken er også viktig for utvikling av språk og kommunikasjon. Leken er det «språket» barnet kan best. Vi må møte barnet der. Vi voksne må sørge for at alle finner noen å leke med, og vi må være med i leken der det trengs.

Barns læring er en sammenhengende prosess gjennom hele utdanningsløpet.

I barnehagen skal barns lærelyst og læringspotensial møtes og ivaretas i et omsorgs- og læringsmiljø preget av trygghet, inkludering og lek. Kunnskap og kompetanse, ferdigheter og holdninger utvikles i samspill med andre, i sosiale, meningsfulle felleskap hvor barn har mulighet til å uttrykke seg. Leken er barns grunnleggende læringsform og skal ha en fremtredende plass i barnehagen.

Barn og unge skal være aktive deltakere i egne læringsprosesser, de skal utfordres og erfare nytten og gleden ved å løse stadig mer avanserte problemer og finne tilfredsstillende svar. (Meld. St. 19 (2015–2016))

Barns medvirkning

Barn skal ha innflytelse på sin barnehagehverdag og tillegges vekt i samsvar med dets uttrykk, alder og modenhet. Vi legger en demokratisk tenkning til grunn for arbeidet med barns medvirkning. De skal øves i å ta valg, men ikke få bestemme noe som kan få negative alvorlige konsekvenser. Så selv om flere barn synes det er greit å løpe på parkeringsplassen er det vi voksne som sier nei til dette og forklarer hvorfor.

Det psykososiale miljøet

Gode erfaringer gjennom trygge relasjoner styrker barnets selvbilde, øker trivselen og bidrar til positiv utvikling. Når barnet føler seg trygt og godt ivaretatt, er utgangspunktet for læring og mestring det beste. Arbeidet med relasjonene mellom voksne og barn og barna imellom er sentralt for å utvikle og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø. Personalet skal behandle hvert barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen opplevelsesverden, og med mulighet til å påvirke egen hverdag (Bae, 2009). Personalet skal vise respekt for enkeltbarnet samtidig som de arbeider aktivt for at hvert av barna skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap.

Språk

Å utvikle språk er noe av det viktigste som skjer for barn. Det er svært viktig for oss å støtte barna i denne utviklingen. Det finnes ulike teorier om hvordan vi utvikler språk, men det ser ut til at det er bred enighet om viktigheten av å «bade barn i språk» (Wittgenstein). Dette vil si at vi omgir barn med språk hele tiden. Vi setter ord på hva vi gjør, og hva barnet gjør. Vi er bevisste på å bruke ulike begreper. Barnet møter språk gjennom hele dagen: i alle hverdagssituasjonene, i samlingsstund og ved høytlesning.

Bøker er en viktig del av hverdagen i barnehagen. Vi har bøker tilgjengelig gjennom hele dagen, og bruker også bøker i samlingsstund. Forskning viser at barn som blir lest for, utvikler bedre ordforråd, samtidig som de blir gode lesere selv.

Vi har også «språkkofferter», små kofferter der vi har samlet konkreter som kan illustrere en fortelling eller et eventyr. Gjennom å se og ta på konkretene, og

gjærne leke med dem selv, får barna forståelse for ulike begreper, trening i å kommunisere om ulike temaer og utvidet forståelse for verden omkring dem.

Et eksempel er «Løven og musa», som gir oss mulighet til å snakke om begreper som stor-liten, hva betyr det å hjelpe hverandre, hvor i verden lever løver osv.

Vi korrigerer verken setningsoppbygging eller uttale hos barna. Språkuttalen utvikler seg i ulikt tempo hos ulike barn, og det er helt normalt at ikke alle lyder er på plass hos barnehagebarn. De barna som strever i utviklingen av språket, vil vi sette inn ekstra tiltak for, dette kan for eksempel være språklek i små grupper.

Likestilling og likeverd

I følge rammeplanen for barnehagen skal likestilling mellom kjønnene gjenspeiles i barnehagens pedagogikk. Barnehagen skal oppdra barn til å møte og skape et likestilt samfunn.

Barnehagen skal bidra til et likestilt samfunn der alle får utnyttet sine evner og interesser. Dette betyr at barn og voksne skal ha like muligheter til å bli sett og hørt og oppmuntres til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen uavhengig av kjønn, etnisitet, hudfarge, legning osv..

Fagområdene

Nærmiljø og samfunn

De minste barna	De mellomste barna	De største barna
”Verden” for de minste er å gå tur til den andre lekeplassen, og kanskje litt lenger. En 2-åring sier ikke; ”her har jeg vært før, vis meg noe nytt”. De minste blir kjempeglade over å kjenne seg igjen! Å ta del i samfunnet er for et lite barn å lære litt om å være en del av en større gruppe, og å ta etter de større, slik gjør man og slik gjør man ikke.	Lære om å være en del av et fellesskap, på avdelingen, i barnehagen og i nærmiljøet. Turene blir litt lenger og kjennskap til hvor noen bor, går på skolen og handler står i fokus. Tradisjoner i samfunnet trekkes inn i barnehagen, og alle avdelinger er med på en stor FN-feiring.	Turene kan gå til bibliotek og butikker. For både grønnsaksbutikk og fiskebutikk er ikke langt unna. Hva jobber voksne mennesker med? Hvem skal til hvilken skole? I forbindelse med FN-dagen farges det flagg fra alle nasjoner som er representert i barnehagen. Det skal også øves litt på å være fotgjenger.

Natur, miljø og teknikk

Gjennom arbeid med dette fagområdet skal barnehagen bidra til at barna opplever naturen og undring over naturens mangfoldighet. Videre at de opplever glede ved å ferdes i naturen, og får grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen.

Vi skal også ha små og store «forskningsprosjekt» gjennom hele barnehageåret.

3 pedagogiske ledere er godt skolert i realfag og hele personalgruppa er kurset i temaet. Vi vil fremme eksperimentering og undring gjennom ulike eksperimenter.

De minste barna	De mellomste barna	De største barna
<p>Oppleve glede i naturen. Dette er alderen da alle sanser tas i bruk for lek, opplevelse og læring. Ute er det vann, luft, jord og sand, og ild på bålet!</p> <p>Noe er greit og morsomt, andre ting må en passe seg for. Hele tiden er det ny læring.</p>	<p>Lære å bruke Tomas-plassen og Tomastoppen. Bli trygge der slik at de kan leke, forske og undre seg over alt de finner. Se på maurtua og livet i denne. Eller småkryp både levende og døde. Sjøppel både inne og ute.</p>	<p>Heia/skogen lærer de største å klatre, finne stier og hemmelige steder. Vi voksne stiller gode spørsmål; hvem bor i denne stubben, i maurtua og hiet? Vi lærer vekk litt spring; ”hvem har satt fotavtrykk i snøen, hvem har bæsja her og hvilken fugl har den sangen”?</p>

Kropp, bevegelse, mat og helse

I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse og vaner. Barna er kroppslig aktive ute og inne og de lærer verden å kjenne og uttrykker seg mye gjennom kroppen.

Barnehagen skal bl.a. bidra til at barna får:

- en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring
- gode erfaringer fra uteliv og turer gjennom alle årstider
- gode matvaner, og et sunt kosthold.

I vinterhalvåret er det fritt fram for barna å ta med ski i barnehage (ikke staver). Barnehagens uteområde egner seg ypperlig til skilek -så sant vi får en snørik vinter. Og siden vi er så heldige å ha skøytebane rett utenfor døra er denne ofte i bruk i den kalde årstiden.

Hvert år leier vi Haslum-hallen for idrettsaktiviteter til Supergruppa. Bevegelsesprogrammet Røris brukes både i Supergruppa og med de eldste barna på Nedre.

Barnehagen ønsker å fremme et sunt kosthold. Det serveres lunch i form av brødmat og variert pålegg samt melk til alle måltider. Kjøkkenfasilitetene og mattilsynets krav umuliggjør servering av varm mat i stor skala. Videre er personalet/ foreldre og SU enige om at prisen skal være nøktern og at catering ikke er ønskelig. Det er en egen verdi i å tilberede mat sammen med barna og at alle spiser den samme maten.

På turdagene har barna ferdig pakket sekk, innimellom lages det spesiell turmat. Ved bursdagsfeiringer har barna en meny de kan velge fra hvor vi forsøker å begrense sukkerinntaket.

De minste barna i barnehagen	De mellomste barna	De største barna i barnehagen
<p>Store tumlerom inne møblert for bevegelse God veksling mellom aktivitet og hvile. Gode måltider og matvaner. Tilrettelegge for bevegelse og aktivitet for alle, uavhengig av kjønn, kultur, kroppslige-, psykiske- og sosiale forutsetninger. Støtte, følge og motivere barna til aktivitet, lek og mestring.</p>	<p>Det samme som for de minste, pluss større fokus på uteleken. Fortsatt trenger barna plass til å bevege seg inne, men større kropper trenger større plass. Barna skal følges, støttes og motiveres i sin mestring på utelekeplassen og på turer. Inne skal lek, spill og oppgaver som utfordrer sansene brukes. Ringdans, bevegelsessanger og hinderløype inne er fine aktiviteter i denne gruppa.</p>	<p>Det samme som for de mindre pluss: fokus på mestringsopplevelser i bevegelseslek inne og ute. Følge, støtte og motivere i regeltek, (f.eks. Hauk og due og slå på ring) Ski, skøyter og sykkel</p>

Kunst, kultur og kreativitet.

En sier: ”Gripe, grep, begrep” og mener med det at det ikke er nok å si et ord **for at barnet skal forstå betydningen.**

Likedan er det med kunst, kultur og kreativitet.

Barna skal lære om farger som flyter i hverandre og blir til nye farger, de skal møte lyder som sammen blir en musikkopplevelse, de skal synge, danse, kle seg ut, høre spennende bøker, og se fine bilder. De skal få inntrykk, for så å uttrykke seg.

De minste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Ta i bruk sansene ved å: Lytt til musikk og rare lyder Vannlek Maling med hender og pensel Synge og danse Leke bukkene Bruse Kle seg ut Kanskje male nesa rød, og se seg i speilet. Tegning/rabbling	Mye av det samme som med de minste barna pluss: Rytmeinstrumenter Tegne Utkledningslek Danselek, og ringdans Enkel dramalek Male, lære navn på de vanligste fargene.	skal i tillegg ha Lydlotto, Dramatisering Danselek, ”dansekonkurransse” Tegne og leke skrive Kunne tegne aldersadekvate tegninger

Kommunikasjon, språk og tekst

Småbarnsalderen er den grunnleggende perioden for utvikling av språk. Barnehagen har et språkrom der de barna som trenger ekstra støtte til språket sitt kan få dette. Vi har og en spennende kommode der med 20 skuffer og mange kofferter fulle av eventyr og språkstøtte.

De minste barna	De mellomste barna	De største barna
Alle ting har et navn Alt vi gjør, heter noe. Pekebøker, enkle billedbøker Sanserek: hva ser vi, hva hører vi, hva lukter det, hva føler vi. Bruke konkrete som støtte for sang og historier. Regler og rim: Tommeltott, slikkepott Enkle sanger som: Bæ, bæ lille lam og Bake kake søte, Lille Petter edderkopp Tommelfinger, tommelfinger Første eventyr: Bukken Bruse (med konkrete) Og mange fler.....	Begrepstrening som med de minste, og i tillegg: Enkle bøker med en historie og mye billedstøtte. Eventyr som Bukkene Bruse, Gullhår og de 3 bjørnene og Pulverheksa er gode å dramatisere. Ringleker der en øver bevegelse og sang sammen, som for eksempel; Tornerose, Bjørnen sover, Gubben og Gamla Mye bruk av sangposer og eventyrkofferter som inneholder konkrete som støtter det verbale språket. Overbegrepsleker: Finn alle dyr, alle leker, eller alle møblene	Som hos de mellomste og i tillegg: Lengre bøker, lydspill og rim lotto Begynnende lek med bokstaver. Supergruppa har også fokus på: å kunne beskrive en ting: den er hard, den er grønn, den er til å sitte på, og den har 4 bein. Kims lek, sanger, rim og regler og lek med språket, er med i den begynnende lese- og skrivelæring. Ikke minst skal en når en er siste året i barnehagen lære å sette ord på følelser, og kunne bruke språket i konfliktløsning.

Vi har også språkpermer fra universitetet i Oslo som kan brukes av de to eldste gruppene.

Barnehagen som kulturarena

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. (Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold)

Vi ønsker at barna skal bli kjent med ulike tradisjoner og høytider. Vi skal formidle tradisjonsleker og bruke kulturelle arenaer i nærområdet aktivt –slik

som f.eks. biblioteket –der det ikke bare lånes ut bøker, men også settes opp små skuespill og eventyrstunder for barn
Her i barnehagen feirer vi også FN-dagen, og verdens aktivitetsdag for de eldste. Vi har karneval og adventsamlinger.
Og er det rom og økonomi for det inviterer vi gjerne div. kulturelle aktører inn i barnehagen

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen

Barnehagen skal sammen med hjemmet legge til rette for en trygg og god start i barnehagen. I Haslum barnehage må foreldre være sammen med barnet for så gradvis å gå fra i de kommende dagene. Vi legger vekt på at barnet skal få tett oppfølging den første tiden slik at det opplever tilhørighet og trygghet til å leke.

Overganger innad i barnehagen

Ved bytte av avdeling eller flytting fra Nedre til Øvre vil personalet sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent på ny avdeling.

Overgang barnehage-skole

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

Hensikten med rutinene er bl.a. å:

- *Sikre en trygg og god start i de ulike utdanningsinstitusjonene.
- *Skape helhet og sammenheng i barnets opplæringsløp
- *Overføre informasjon til beste for barnet, etter samtykke fra foreldre
- *Sikre et godt tverrfaglig samarbeid der det er behov for det

Hos oss er siste året før skolestart først og fremst et ”Supergruppe år”(de eldste barna i barnehagen) Supergruppa skal bl.a. styrkes i, troen på seg selv og sin egen driv til å lære nye ting. De skal jobbe selvstendig, men først og fremst trene på samarbeid og det å være en del av en gruppe.

Samarbeid med barnas hjem

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (jf. [barnehageloven](#) § 1).

Her i barnehagen er det ca. 350 mennesker som skal samarbeide!

Det er et lite samfunn der alle skal bli hørt og der hensyn skal tas.

Barna skal ha innflytelse på sin barnehagehverdag og tillegges vekt i samsvar med dets uttrykk, alder og modenhet.

Foreldre og ansatte samarbeider i daglige møter i garderoben eller ute. Alle saker som barnet er modent nok til å involveres i kan luftes her. At personalet i barnehagen og barnas foreldre står sammen som en god omsorgsfull enhet er viktig for å sikre en god barndom. Begge parter må ta dette på alvor og jobbe sammen til det beste for barnet.

Vi samarbeider også med barnas hjem gjennom foreldremøter, FAU- og SU-møter. Alle kan gjennom sine representanter på avdelingene fremme saker her.

Dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Barnehagens styrer har et særlig ansvar for å iverksette og lede barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for ([rammeplan](#), kap. 4).

Aktiviteten i barnehagen skal hele tiden vurderes, for at vi skal kunne utvikle kvaliteten på det tilbudet vi gir. Dette gjøres på flere plan. Og som tidligere nevnt gjennomfører vi hvert halvår en vurdering av tiden som har gått. Som igjen danner grunnlag for videre pedagogisk arbeid.

Vi trenger pedagogisk dokumentasjon som en vei til refleksjon, dialog og ny praksis. Dokumentasjon kan være et middel for å få fram ulike oppfatninger og åpne for en kritisk og reflekterende praksis.

I barnehagen dokumenterer vi gjennom bilder, praksisfortellinger, dagsreferat, uke- eller månedsbrev, og holder vi på med et prosjekt dokumenterer vi under hele prosessen, tar bilder og notater, slik at både barn og voksne får en oversikt over hva en finner ut, for deretter å finne nye ting å oppdage.

Observasjon; Vi observerer barn først og fremst ved å være sammen med barna, men dersom et barn strever kan vi i samarbeid med foreldrene ha nytte av ulike observasjonsverktøy.

Plan for kompetanseutvikling

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse ([rammeplan](#), kap. 1.7).

Den mest avgjørende faktoren for god kvalitet i barnehagen er personalets kompetanse. Bærum kommune tilbyr barnehagene faglig påfyll og støtte i form av kurs. Hele personalet i barnehagen kurses nå bl.a. i bruk av Trygghetssirkelen (Carla of Security) Dette skal gi personalet kunnskaper om

barns behov for trygg tilknytning og gi dem redskaper for å skape god omsorg, trivsel og trygghet for hvert enkelt barn.

Siden barnehagen er med i kommunens realfagsatsning har tre av personalet fått ekstra kompetanse innen dette temaet. Dette videreformidles til hele personalgruppen på personalmøter og planleggingsdager.

Alle pedagogene er også med i et ledernettverk sammen med de andre pedagogene i vårt distrikt. Her får pedagogene div. kurs og veiledning.

Tverrfaglig samarbeid

Det er viktig med et godt samarbeid med instanser som PPT, barneverntjenesten og helsetjenester for barn og unge slik at barnet mottar et treffsikkert og helhetlig tilbud, og for å få til så gode tiltak som mulig i barnehagen. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning er derfor svært sentralt for de som arbeider i barnehagen ([barnehaagemeldingen](#), s. 24). «Tidlig innsatsteam» er et ambulerende team i Bærum, som består av barnehagen, PP-tjenesten, barnevern og helsetjenester, hvor foreldre kan få drøftet sin sak tverrfaglig.

For å sikre en helhetlig ivaretagelse av barn og foreldre samarbeider vi med en rekke etater bl.a.;

- Pedagogisk, psykologisk tjeneste (PPT)
- Helsestasjonene
- Grunnskolene i nærmiljøet
- Barnevernstjenesten
- Psykisk helsetjeneste for barn og unge - PSBU
- Fysioterapeut
- Haug skole og lekotek
- BUP(barne og ungdomspsykiatrien)
- Språksenteret – Bærum kommune

